

SCIENTOLOGY OG RELIGION

Christiaan Vonck, ph.d.
Rektor ved fakultetet for
sammenlignende religionsstudier

Antwerpen i Belgia

1996

SCIENTOLOGY OG RELIGION

INNHOOLD

I. Innledning	1
II. Å observere Scientology	2
III. Dogmer	3
IV. Konklusjon	6
Noter	7
Om forfatteren	9

SCIENTOLOGY OG RELIGION

Christiaan Vonck, ph.d.,
rektor ved fakultetet for
sammenlignende religionsstudier

Antwerpen i Belgia

1996

I. Innledning

Hva er definisjonen av en religion? Til og med anerkjente (ikke alle politiske strukturer anerkjenner religioner) og tradisjonelle, etablerte religioner stiller ofte spørsmål ved deres opprinnelse i et forsøk på å bevise at de faktisk er den eneste *sanne* religionen. Enhver som sier: «Min mester er den største inkarnasjonen av Gud, eller den eneste opplyste mester», er helt avgjort uvitende. Det er bare fullstendig opplyste disipler som besitter målestokken for å bedømme fullstendig opplyste åndelige ledere. En opplyst disippel er fullstendig lojal overfor sin mester, læreren eller gurun som viste ham veien til opplysning, men han respekterer alltid andre mestere og inkarnerte guddommelige lærere.¹

«Så mange forskjellige definisjoner [av religion] har gjennom årene blitt formulert i Vesten, at selv en delvis opplisting ville være upraktisk», fastslår *Encyclopedia of Religion* (Mircea Eliade, Macmillan, London/New York: 1986, s. 283). Jeg må derfor nøye meg med noen av kjennetegnene på religiøs erfaring og kunnskapen om at religioner har et *dypt* kulturelt og sosialt grunnlag.

I den mest generelle kontekst er religion menneskets søken etter en forbindelse med det «åndelige» – faktisk en forening – som ofte omfatter eller fører til tilbedelse.

For kristne betyr dette å vende tilbake til stadiet før «menneskets fall», noe de tror er mulig gjennom Guds sønn, Jesus Kristus. Med andre ord, religion (Jesus) forener og er et symbol for enhet med Gud og Mennesket. Et hovedproblem med religion er imidlertid at hver religions teologer har et ulikt syn på den. Det kan sies at religion forener og teologi splitter. Men teologi er nødvendig for å forstå religion og religioner.

I sin bok *Das Heilige* definerer Rudolf Otto (1869–1937) essensen i religiøs bevissthet som ærefrykt, en unik blanding av frykt og fascinasjon overfor det guddommelige. Idet han henviser til mange erfaringer, fra India, Marokko og sitt eget land, konkluderer han med at mennesker, alle mennesker, fra tid til annen anerkjenner den «fullstendige annetheten».

Mircea Eliade (1907–86) ville tilføye at kunnskap angående Gud ikke er begrenset til erfaringen. Den er eksemplifisert i symbolske betydninger og ritualer over hele verden. Symboler, ritualer og erfaringer resulterer i søken etter hvorfor mennesket oppfører seg slik det gjør. Symboler og ritualer er forankret i mytologi.

Med disse definisjonene i tankene bruker jeg derfor to vanlige utsagn om de viktigste kjennetegnene til en religion. Det ene er nevnt av dr. Rainer Flashe (Marburg) på side 27 i «Acta Comparanda II» (Antwerpen 1987): «Med en *ny* religion mener vi en religiøs bevegelse sentrert rundt en *ny* lære, en *ny* kultus og et *nytt* samfunn som er etablert gjennom disse to faktorene.»

Utsagn eller definisjon nummer to henter jeg fra dr. W. Lutjeharm (Brussel) om Herrnhuterreligionen i en studie av Zinzendorf og det overjordiske som beviser at alle religioner er et produkt av evolusjon (*Brusselse Theologische Studies*, nummer 1, 1976, s. 6): I det øyeblikk en gruppe mennesker kommer sammen på grunn av en felles erfaring og bøyer seg, finnes det religion. Når de – denne gruppen – bruker denne handlingen vanemessig, kan vi snakke om en konkret religion, *Religionsanstalt*. Når noen tar ledelsen, blir lederen, og forteller folk at de er nødt til å oppføre seg på samme måte, da er det en trosretning eller en sekt. Og hvis noen liker å gjøre det på en annen måte, kan han starte en ny sekt. På den måten tilber alle menneskene Vesenet «das uns so einen Schauer macht».

I en religion kan vi derfor forvente å finne en forbindelse til eller forening med det åndelige og det oversanselige; en lære og praksis så vel som symboler, ritualer og erfaringer som er forbundet med dette oversanselige riket; og et samfunn som er sentrert rundt slike overbevisninger og praksiser.

II. Å observere Scientology

Da jeg undersøkte Scientology, observerte jeg at den har kjennetegn til felles med et antall andre religioner, hvorav noen er: Kristen Vitenskap (grunnlagt av Mary Baker Eddy i 1879)²; Vennenes samfunn, eller kvekerne (grunnlagt av George Fox i 1665)³; Det nye Jerusalems kirke (basert på E. Swedenborgs, 1688–1772, filosofi) (grunnlagt i 1780-årene)⁴; Antoinisme (grunnlagt av Père Antoine i 1910)⁵; og med hensyn til filosofien i seg selv, noen aspekter av buddhismen.

Dette er ikke synkretisme, men bare skjebne. Scientology har kommet fra et sinn – L. Ron Hubbards – utviklet i en tid da mennesker leter etter nye former for tilbedelse innenfor sin egen religion, trosretning, kult eller sekt. (Etymologisk kan uttrykket sekt være beslektet med det latinske *sequi*, å følge.) Budskapet i Scientology er verken kristent, jødisk eller islamsk, men har eldgamle røtter. Det begynner med Vedaene, hvor Hubbard finner mer visdom enn i Vestens teologi og filosofi, som forsøkte å isolere og lage skiller innen visdom.⁶

Selv om Scientology har kjennetegn til felles med andre religioner, er den i seg selv unik, med en omfattende egen lære basert på L. Ron Hubbards skrifter, og med sin egen unike religiøse praksis.

Fordi Scientology ble grunnlagt i det «barbariske» Vesten⁷ hvor «Golem» har blitt «mesteren»,⁸ er den en åpen dør for dem som leter etter et åndelig budskap i den moderne tidsalder.

III. Dogmer

Da L. Ron Hubbard skrev boken *Dianetik: Den moderne vitenskap om mental sunnhet*, som beskriver en avreageringsterapi, tenkte han ikke, så vidt jeg vet, at en kirke eller trosretning ville bli resultatet av det. Hans eneste mål på det tidspunktet var spørsmålet om hvordan man hjelper folk ved hjelp av prosesser rettet mot sinnet. Med andre ord, han tvilte på psykoanalytikernes behandling.⁹ Så han lette etter et annet mulig system som ville hjelpe folk og gjøre dem mer dugelige, og han fremsatte dette systemet i den grunnleggende håndboken *Dianetik*, utgitt første gang i 1950.

Etter hvert som han forsket videre, oppdaget Hubbard at en person er mer enn bare en kropp eller et sinn. Han er faktisk et udødelig åndelig vesen, som han kalte en «thetan». Thetanen er personen selv, ikke kroppen hans eller navnet hans eller noe som helst annet. Den er ikke noe han *har*, men hva han *er*. Denne thetanen har levd gjennom utallige tidligere livstider, og vil overleve den nåværende kroppens død. Dette begrepet tidligere liv i Scientology kan sammenlignes med de karmiske formasjonene (*samskara*) i buddhismen.¹⁰

Ifølge Scientology-læren har thetanen blitt tynget av traumatiske opplevelser i det nåværende og tidligere liv, som er lagret i et reaktivt sinn. Disse opplevelsene kan fortsette å få ham til å føle smerte eller oppføre seg irrasjonelt, og stenge ham ute fra full åndelig bevissthet og evner. Scientology tar opp disse tidligere traumene gjennom utøvelsen av *auditering*, der thetanen kan avlastes fra disse tidligere opplevelsene og bli mer bevisst om seg selv som et åndelig vesen. Han finner svar på spørsmål som: Hvem er jeg? eller Hvorfor er jeg? Siden man oppnår større åndelig bevissthet gjennom auditering, lærer han også å leve et mer komplett og etisk liv på

alle tilværelsens plan, som i Scientology kalles De åtte dynamikkene. Hver person anses å eksistere og søke overlevelse på åtte dynamikker, beskrevet som følger:

1. **dynamikk:** den dynamiske trangen til å overleve som et individ.
2. **dynamikk:** trangen til å overleve gjennom sex og familie.
3. **dynamikk:** overlevelse som en gruppe. Dette inkluderer alle grupper, slik som ens jobb, skole, en klubb osv.
4. **dynamikk:** trangen til å overleve for hele menneskeheten.
5. **dynamikk:** trangen til å overleve for alle former for liv, både plante- og dyreliv.
6. **dynamikk:** trangen i retning av overlevelse for det fysiske universet, inkludert all materie, energi, rom og tid.
7. **dynamikk:** trangen til å overleve som ånder – den åndelige dimensjonen.
8. **dynamikk:** trangen til å overleve som uendelighet eller Det høyeste vesen.

Disse dynamikkene kan oppfattes som konsentriske sirkler der hver høyere dynamikk omslutter dem under den. *Auditering* (den åndelige veiledningen fra én person til en annen som er den sentrale praksisen i Scientology) retter seg mot alle dynamikkene og øker en persons bevissthet og ansvar på dem alle, inkludert hans forhold til den åndelige dimensjonen og Gud.

Begrepet Det høyeste vesen eller Gudsdynamikken gjenfinnes i hele Scientology-læren. Selv om Scientology ikke har noe bestemt dogme angående formen Det høyeste vesen tar, finnes det i den religiøse læren som en skaper-Gud ved toppunktet av all eksistens. Guds eksistens og rolle ses, for eksempel, i Scientologykirkens trosbekjennelse:

Vi i denne Kirke tror

At alle mennesker ble skapt med de samme rettigheter, uansett rase, hudfarge eller tro.

At alle mennesker har en umistelig rett til sine egne religiøse praksiser og utøvelsen av dem.

At alle mennesker har en umistelig rett til sitt eget liv.

At alle mennesker har en umistelig rett til sin forstand.

At alle mennesker har en umistelig rett til å forsvare seg selv.

At alle mennesker har en umistelig rett til å skape, velge, hjelpe eller støtte sine egne organisasjoner, kirker og regjeringer.

At alle mennesker har en umistelig rett til fritt å tenke, tale og skrive sine egne meninger, og til å imøtegå, ytre seg om eller skrive om andres meninger.

At alle mennesker har en umistelig rett til å føre slekten videre.

At menneskers sjel har menneskers rettigheter.

At studiet av sinnet og helbredelsen av mentalt forårsakede lidelser ikke bør skilles fra religion eller tolereres i ikke-religiøse områder.

Og at ingen makt mindre enn Gud har myndighet til åpenlyst eller skjult å oppheve eller tilsidesette disse rettighetene.

Og vi i denne Kirken tror

At mennesket grunnleggende sett er godt.

At det streber etter å overleve.

At dets overlevelse avhenger av det selv og dets medmennesker, og av dets oppnåelse av brorskap med universet.

Og vi i denne Kirken tror at Guds lover forbyr mennesket

Å tilintetgjøre sin egen art.

Å tilintetgjøre et annet menneskes forstand.

Å tilintetgjøre eller slavebinde en annens sjel.

Å tilintetgjøre eller svekke overlevelsen for sine feller eller sin gruppe.

Og vi i denne Kirken tror

At ånden kan frelses og

at ånden alene kan frelse eller helbrede legemet.

I tillegg til auditering søker scientologer også opplysning gjennom studiet av L. Ron Hubbards skrifter og ved å lytte til hans innspilte foredrag, som det er mange av. Dette studiet, kalt *trening*, er den andre vesentlige religiøse praksisen i Scientology i tillegg til auditering.

Scientology har også et Renselsesprogram som bruker en kombinasjon av mosjon, vitaminer og badstue for å befri kroppen fra stoff, kjemikalier og andre urenheter som hemmer åndelig fremgang. Dette er en del av det å leve et «balansert liv» (også et grunnprinsipp i Jesu Kristi Kirke av Siste Dagers Hellige, Mormonene) som hjelper en person til å nå den 8. og høyeste dynamikken som er «Guddynamikken».¹¹

Scientology-prester utfører også bryllup, begravelser, dåp og prestelig rådgivning ved bruk av seremonier og symbolikk som er unik for Scientology.

Scientology har omtrent det samme perspektivet på dogmer som de fleste andre religioner. Den presenterer dem som objektive fakta¹², men bruker ikke ordet, i motsetning til den romersk-katolske kirken hvor dogmene ligger fast for evigheten (Vatikankonsilet, 1870).

Hubbard erklærte at det første prinsippet er at visdom er tiltenkt alle. Det andre er at visdom bør være i stand til å anvendes, og det tredje prinsippet er at den er verdifull bare hvis den er sann eller hvis den virker. L. Ron Hubbard sa: «Scientology vil nå så langt som den fungerer.»¹³

IV. Konklusjon

For akademikere innenfor feltet religionshistorie, sosiologi og/eller sammenlignende religion hersker det ingen tvil om at Scientology er en religion.

Gjennom auditering og studium av L. Ron Hubbards skrifter øker en person sin åndelige bevissthet og streber etter enhet på alle dynamikkene, inkludert den 7. dynamikken (den åndelige dimensjonen) og 8. dynamikken (Det høyeste vesen). Det er en religiøs bevegelse med sin egen lære og praksis, og et samfunn som er etablert for og sentrert rundt dens religiøse overbevisninger. Scientology har sine egne ritualer og symbolikk, og er basert på oppdagelsene og visjonen til dens grunnlegger, L. Ron Hubbard.

Scientology deler noen kjennetegn med andre religioner, men er, for dens troende, en unik vei som knytter dem til det åndelige og guddommelige.

NOTER

1. «Truth vs. Small-minded Religious Dogma» i «Self-Realization», USA, vinteren 1995, Vol. 67, nr. 1. s. 32
2. Kristen Vitenskap ble grunnlagt under lignende omstendigheter som Scientology, med utgangspunkt i spørsmål om mental helbredelse. Mary Baker Eddys viktigste prinsipper var at Gud er Sinn og Ånd, og at Han er god. Fordi Han er god, er Hans verker (skapelser) også gode. Med andre ord, materie, synd, sykdom og død eksisterer faktisk ikke. Personen som aksepterer dette, blir opplyst. Personen som lever i henhold til Jesu lære, vil ha et godt fysisk og åndelig liv.
3. Medlemskap, ekteskap og andre formaliteter er på samme måte som for Vennenes samfunn (Kvekerne) uten noen fast form for liturgi, selv om det finnes eksempler på visse fastsatte mønstre avhengig av det kulturelle miljøet. Se for eksempel: «Church Government» fra Vennenes samfunns årsmøte i London. (Friends Book Centre, London 1968.)
4. I likhet med Hubbards skrifter i Scientology er skriftene til E. Swedenborg hellige (erfart gjennom åpenbaring), og skal brukes av dens tilhengere i henhold til fremgangsmåten som forfatteren har angitt. Oversettelser brukes, men for de grunnleggende læresetningene bør man gå tilbake til originalspråket. Ordbøker ses overalt i disse sentrene. I visse Det nye Jerusalems kirker, slik som den i Den Haag i Nederland, leses det fra de latinske originaltekstene (Swedenborg skrev på latin), og presten vil kommentere så inngående som mulig. Bare prester som leser latin, kan bli ordinert. Originalskriftene til Ron Hubbard brukes med den samme omsorgen. («Religionen til Scientology», 1994, side 5.)
5. (Père) Louis-Joseph Antoine (1845–1912) var en belgisk gruvearbeider som etter å ha lest boken *Livre des Esprits* av A. Kardec, grunnla tallrike kirker, kalt templer, (i Belgia og også i Tyskland, Frankrike, Polen og land i Afrika og Sør-Amerika) hvor helbredelsesseremonier fant sted. Han var ikke kristen. Som en strukturell teosof (han kalte seg selv grunnleggeren av «den nye spiritismen») var han åpen for alle former for religiøse doktriner, spesielt fra Østen. Hans lære: «Toute matière est illusion; le mal n'existe pas en soi mais est un produit de notre imagination. Le bonheur consiste à être dépouillé de tout désir, provoqué par la vue des formes changeantes et illusives de la matière. De réincarnation en réincarnation, notre esprit atteindra un jour la libération.» *The Dictionary of Religions* (University Press of France) kaller denne religionen en slags primitiv buddhisme. Hans åndelige helbredelse av de syke førte til at han ble stilt for retten i 1901 og 1907 (både de geistlige og juridiske

medisinske autoritetene anklaget ham), hvor han etter vanskelig og trettende debatt ble funnet uskyldig. Praktisk talt det samme skjedde med Mary Baker Eddy, George Fox og Emmanuel Swedenborg. Scientology har vært utsatt for lignende forfølgelse i noen områder.

6. Barbariets tradisjon, *Phoenix-foredragene*, s. 33. (Publications Organization World Wide, 1968.)
7. Rabbiner A. Malinsky vedrørende «the progress of technical science and the decline of man» i «Acta Comparanda II», Antwerpen 1987, s. 7.
8. *Phoenix-foredragene* s. 33.
9. I psykoanalyse for eksempel, aksepterer ikke analytikeren hva personen sier, men fortolker det, evaluerer tilstanden hans for ham osv. Dette er det stikk motsatte av Scientology-auditering, hvor *auditøren* («en som lytter», fra latin *audire*, å lytte) har uttrykkelig forbud mot å evaluere for personen. Personen finner sine egne svar. (*Hva er Scientologi?* Bridge Publications, 1992 s. 163.)
10. I *Har du levd før dette liv?* Selv om den opprinnelige betydningen av uttrykket *karma* ganske enkelt er «gjerning», har det, i forbindelse med teorien om forårsaking, kommet til å bli populært ansett som en slags potensiell kraft oppnådd som et resultat av alle gjerninger som er foretatt i fortiden. Det vil si at alle tidligere handlinger resulterer i enten godt eller dårlig, lidelse eller glede, avhengig av handlingen, og den har en kraft som påvirker fremtiden, og dette anses som ens karma. Man tror at hvis en god gjerning gjentas, vil godt akkumuleres, og dens potensielle kraft vil virke på fremtiden som en gagnlig innflytelse. (Se f.eks. «The Teaching of the Buddha», Bukkyo Dendo Kyokai, Tokyo 1966, s. 300.)
11. *Phoenix-foredragene*, s. 315.
12. De viktigste objektive fakta («dogmer») innenfor Scientology er Hubbards skrifter, som begynner med *Dianetics*. Disse skal konfronteres og løses av studenten selv. Plikten til auditøren eller supervisoren er bare å bistå menighetsmedlemmet.
13. I «*Scientologykirken*», s. 2.

OM FORFATTEREN

Utdannelse

Marnixschool (Antwerpen)

K. Atheneum (Antwerpen)

Landbouwschool (Landbruk i Stabroek)

Institut Biblique Européen, Paris, Frankrike (1957–60)

Lingvistikk (S.I.L. i samarbeid med University of London. 1959)

Seminario Teologica Baptista, Lisboa, Portugal (1960–61)

Ordinert

United Protestant Church i Belgia (Genk, 1979)

Southern Baptist Convention (Phoenix, Arizona, USA, 1980)

Protestantse Theologische Faculteit, Brussel, Belgia (1969–70)

Southern University, USA. Ph.d.-avhandling: «The Philosophy of Inmates based on the Theology of K. Barth og R. Otto» (1977)

Parthasarathy C. Academy, India: filosofisk æresdoktorgrad (1985)

Stillinger

Assisterende feltprest (C.I.B.I.) i den belgiske hæren i Tyskland (1962–63)

Lærer i protestantisk religion, offentlige skoler (1963–65)

Redaktør/grunnlegger av tidsskriftet «Op Vrije Voeten» som kom ut annenhver uke (1962–79)

Leder/grunnlegger av Op Vrije Voeten Youth Service (1963–79)

Grunnlegger og leder i The Independent Federation for Youth Services (inntil 1978)

Medlem av kommisjonen og rådet i det belgiske Kultur- og utdanningsdepartementet (inntil 1978)

Grunnlegger og formann i den belgiske Surinam-komiteen (1975–92)

Leder i den flamske tidsskriftforeningen (1967–83)

Nasjonal leder av International Christian Youth Exchange (1971–76)

Nasjonal korrespondent i Økumenisk ungdomsråd i Europa (1975–77)

Ungdomsprest i Gospel Missionary Union (Zeist) for Belgia inntil 1970

Nasjonal leder for Ungdom for Kristus (1963–79)

Kasserer i YFC-International Europe (1967–70)

Fengselsprest (1976–82)

Prest for migrantarbeidere (1980–85)

Medlem av generalforsamlingen i Schola Para Medicorum (1982–89)

Medlem av U.P.C.B. (Brasschaat)

Medlem av generalforsamlingen på fakultetet for sammenlignende religionsstudier (1980-)

Rektor ved fakultetet for sammenlignende religionsstudier (1980-)

Professor i filosofisk teologi (1985-)

Medlem av stiftelsen «Craeybeckx, Detiège, Grootjans», University of Antwerp (1995-)

Leder i World Congress of Faiths (1974-)

Leder i Venner av Etnografisk museum i Antwerpen (1979-)

Medlem av Ecumenical Workshop for Information in Europe (1974-)

Medlem av W.C.R.P. Belgia (1989-)

Rådgiver for Commission Christianity-Islam of the U.P.C.B. (1981-)

Medlem av Baptists Ministers' Fellowship (1979-)

Leder i Patronizing Committee — rettskretsen Antwerpen (1982-)

Redaktør av «Acta Comparanda» (1983-)

Reporter i «Kerk en Leven» (1974-)

Pastor i Multi-Lingual Baptist Church, Antwerpen (1983-)

Medlem av Antwerpen filosofiske forening Werkgroep Kierkegaard (1990-)

